

MUSEET FOR THY OG VESTER HANHERRED

Bygherrerapport for THY 3991 Koldbyvang

**Arkæologisk undersøgelse af bopladsspor fra yngre bronzealder forud
for institutionsbyggeri i Koldby.**

Resumé :

Forud for nyopførelsen af det socialpsykiatriske bosted Koldbyvang blev der indenfor et udgravningsfelt på ca. 190 m² i den tidligere have afdækket gruber og stolpehuller fra en yngre bronzealderbebyggelse fra ca. 800-500 f.Kr.

Undersøgelsens forhistorie :

Den 7/9-2005 foretog Museet for Thy og Vester Hanherred på anmodning af bygherren, Viborg Amtskommune, en mindre forundersøgelse i haven til amtsinstitutionen Koldbyvang, der stod foran nedrivning med efterfølgende opførelse af en ny institution på grunden. Efter oplysning fra arkitekten ville mulden i haveområdet forud for byggeriet blive bortkørt og lagt i depot. Selve nybyggeriet ville kun i mindre omfang berøre haveområdet, men hvis der her var bevaret noget af arkæologisk interesse, måtte man forvente, at det ville blive ødelagt ved selve muldafrømningen eller i forbindelse med det efterfølgende byggeri.

Området, der var tilgængelig for forundersøgelsen, var ikke særligt stort, men ved gravning af ialt 33 m søgegrøft i 2 meters bredde blev der ca. 60-65 cm under overfladen konstateret stolpehuller og ildgruber fra en forhistorisk bebyggelse formentlig fra yngre bronzealder (ca. 1000-500 f. Kr.). Blandt stolpehullerne tolkedes nogle som dele af væglinien til et hus muligvis med en indtrukket indgang. På den baggrund indstillede museet til Kulturarvsstyrelsen, at der gennemførtes en arkæologisk udgravning i henhold til museumslovens kap. 8 §27. Denne indstilling blev fulgt og førte til, at museet gennemførte en udgravning i oktober måned 2005.

Topografi og andre fund i området :

Undersøgelsesområdet ligger idag inde midt i Koldby, der på næsten alle sider er omgivet af strøg med mange gravhøje. I selve haven til institutionen Koldbyvang, der oprindeligt var sygehus i byen, noterede Åge Brusendorf i 1912 i sognebeskrivelsen, at den allerede i 1877 overpløjede rundhøj sb. 78 lå som en afgravet og beplantet høj i sygehusets have 10,5 m i tværmål, 1 m høj. I 1943 anførte G. Kunwald, at højen var sløjfet. Ved undersøgelsen fandtes ingen spor efter den omtalte høj.

Udgravningen :

Ved udgravningens start blev med udgangspunkt i søgegrøfterne fra forundersøgelsen og på et område syd for den store bøg i haven og op imod det sydlige skel med rendegraver afrømmet et område på ca. 25 x 7,5 m, hvor muldlaget blev gravet væk ned til undergrund, som bestod af gulbrunt sandet ler med mange småsten, andre steder vekslende med leret groft sand af nærmest grusagtig karakter. På området var tidligere påført mellem 30 og 40 cm muld, måske fra den ovenfor nævnte sløjfede gravhøj.

Udgravningen startede den 12/10-2005. Efter at feltet var afrenset, stod det hurtigt klart, at resultatet desværre ikke ville stå mål med forventningerne, idet der nok fandtes mange stolpehuller og andre anlæg, men da disse ikke kunne knyttes sammen i noget, der lignede grundplanen eller dele af grundplanen til et hus, blev det besluttet, at arbejdet hurtigt skulle afsluttes. Før museumsmedarbejderne forlod den kommende byggeplads, blev enkelte anlæg dog udgravet for om muligt at fremskaffe materiale til en mere præcis datering af bopladsen, end det havde været muligt på baggrund af de enkelte fund af lerkarskår ved forundersøgelsen.

Fund og anlæg :

Fra fylden i en lav, fladbundet grube, ca. 70 cm i diameter, fandtes bl.a. en mindre samling skår fra et større lerkar med en speciel udformning af randen, der kendes fra slutningen af yngre bronzealder og den ældste del af førromersk jernalder (ca. 600-300 f.Kr.). I en anden grube fremkom blandt andet randpartiet fra et mindre kar med en udformning af randen, som er typisk for yngre bronzeal-

der. Konklusionen på disse fund er, at bopladsen efter al sandsynlighed har været benyttet i den sidste del af yngre bronzealder ca. 800-500 f.Kr. Denne viden er af betydning for forståelsen af den forhistoriske bebyggelse i området og kan blandt andet knyttes sammen med de fund, museet gjorde under udgravninger forud for anlæggelsen af naturgasledningen øst for Koldby i 1989. Herfra har vi kendskab til flere forskellige bopladser fra samme periode, der sammen med det nye fund fra haven ved Koldbyvang fortæller om et tæt bebygget kulturlandskab i denne del af Thy for små 3000 år siden.

Faktuelle oplysninger :

Museet for Thy og Vester Hanherred journal nr. : THY 3991.

Kulturarvsstyrelsens journal nr. : 2003-2122-1045.

Bygherre : Viborg Amtkommune. Forundersøgelsen er betalt af Museet for Thy og Vester Hanherred. Udgravningen af bygherren.

Deltagere ved forundersøgelsen : Museumsinspektør Jens-Henrik Bech.

Deltagere ved udgravningen : Ovennævnte samt som frivillig medarbejder gdr. Aksel Kristensen, Gærup.

Maskinarbejde : Aut. kloakmester & entreprenør Jens Kristensen, Heltborg.

Fund og dokumentation opbevares på Museet for Thy og Vester Hanherred, Arkæologisk afdeling, Mellemevej 18, Vang, 7700 Thisted.

Rapport : Jens-Henrik Bech 7/12-2006.

År f/e. Kristus	Perioder	Kulturgrupper	
2000	Historisk tid	Middelalder (1050-1536)	
1000		Vikingetid	
0	Jernalder	Germansk Jernalder	
		Romersk Jernalder	
		Førromersk Jernalder	
1000	Bronzealder	Yngre Bronzealder	
		Ældre Bronzealder	
2000	Bondestenalder	Dolktid	
		Enkeltgravskultur	
3000		Jættestuetid	
		Tragtbægerkultur	
		Dyssetid	
4000	Jægerstenalder	Ertebøllekultur	
5000		Kystkultur	Kongemosekultur
6000			Maglemosekultur
7000		Rensdyrjægerkultur	Ahrensburgkultur
8000			Brommekultur
9000			Federmesserkultur
10.000	Hamburgkultur		
11.000			
12.000			